Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De [sancto] Mathia apostolo xlv

urn:nbn:de:bsz:31-289352

Visual Library

neceſſitatē a ſe penitꝰ remouere. Fit aūt circularis
figura multiplici ratione. Primo quoniā hec figu
ra nō habet finē neqꝫ principiū. Per qd̄ datur in=
telligi. ꝙ clerici ſunt miniſtri dei: q̄ nec habet prin
cipiū neqꝫ finē. Secūdo quoniā hec figura nullum
angulū habet et ſignificat ꝙ clerici non debēt ha=
bere ſordes ī vita: quoniā vbi angulus ibi ſordes.
vt dicit berñ. Et debēt habere veritatē in doctri=
na. quoniā veritas angulos non amat. ſicut dicit
hieronimus. Tercio qm̄ hec figura eſt omniū figu
rarū pulcherrima. Unde in hac deus celeſtes crea
turas fecit. Per qd̄ ſignificat ꝙ clerici debēt habe
re pulchritudinē interius in mente: et exterius in
cōuerſatiōe. Quarto quoniā hec figura eſt omniū
figurarū ſimpliciſſima. Nulla em̄ figura vt dicit au
guſtinꝰ ex vna linea cōſiſtit. ſola circularis figura
eſt que vna tantū linea claudit. Per qd̄ ſignificat
ꝙ clerici habere debēt ſimplicitatē columbarum.
Juxta illud. Et ſimplices ſicut columbe.

De ſctō mathia apoſtolo xlv. A

MAthias hebrayce latine dicitur donatus
d[illegible]o vel donatio dñi vel humilis ſiue puus
[illegible]iā donatus a dño fuit quādo ipm̄ de mū=
do ele[illegible]t: et inter. lxxij. diſcipulos deſignauit. Do
natio [illegible]ñi fuit quādo ſorte electus inter apoſtolos
noīari ꝑmeruit. Paruus fuit q: verā ſemꝑ humili
tatē ſe[illegible]uauit. Eſt aūt triplex humilitas ſicut dicit
ambroſius. Prima eſt afflictionis qua qs dicit hu
miliatus. Scd̄a conſideratiōis que ꝓcedit ex cōſi=
deratione ſui. Tercia deuotionis que ꝓcedit ex co=
gnitione creatoris. Primā habuit beatꝰ mathias
martiriū patiendo. Secundā ſeipm̄ deſpiciendo.
Terciā maieſtatē dei admirādo. Uel dicit a manu
qd̄ eſt bonū. et thesis poſitio: inde mathias bonū
poſitū pro malo ſcꝫ ꝓ iuda. Eius vitā que per ec=
cleſias legitur. beda ſcripſiſſe creditur. B

MAthias apoſtolus in locū iude ſubſtitutus
eſt. Sed primo ortū et originē ipſius iude
proditoris breuiter videamꝰ. Legitur em̄
in quadā hyſtoria licet apocrifa ꝙ fuit quidam vir
in hieruſalē nomīe ruben qui alio noīe dictus eſt
ſymon de tribu dan. vel ſecūdū hieronimū de tri=
bu iſachar. qui habuit vxorē que cyborea nūcupa
ta eſt. Quadā igit nocte cū ſibi mutuo debitū exol
uiſſent. cyborea obdormiens ſomniū vidit. quod
perterrita cū gemitibus et ſuſpirijs viro ſuo retu=
lit dicēs. Uidebatur michi ꝙ filiū flagicioſum pa=
rerem qui totius gentis noſtre cauſa perditionis
exiſteret. Cui ruben. Nefariā inquit rem nec rela=
tu dignā ꝓfaris. et ſpiritu ceu puto phitonico ra=
peris. Cui illa. Si me cōcepiſſe ſenſero et filiū pe=
pero abſqꝫ dubio non ſpūs phitonicus extitit: ſed
reuelatio certa fuit. Procedente igitur tēpore cū
filium peperiſſet: parentes plurimū timuerunt et
quid de eo facerent cogitare ceperūt. Cumqꝫ filiū
abhorrerent occidere. nec vellent deſtructorē ſui
generis enutrire ipm̄ in fiſcella poſitū mari expo=
nunt. Quē marini fluctus ad inſulā ꝓpulerunt. q̄
ſcarioth dicit. Ab illa igit inſula iudas ſcariothis
appellatus eſt. Regina aūt illius loci carens libe=
ris ad litus maris cauſa ſpaciandi ꝓceſſit. et fiſcel
lam a marinis fluctibus iactari vidēs. ipam ape=
riri ꝑcepit: inueniēſqꝫ ibi puerū elegātis forme ſuſ
pirans ait. O ſi ſolacijs tante ſubleuarer ſobolis.
ne regni mei priuarer ſucceſſore. Puerū igitur ſe=
creto nutriri fecit. et ſe grauidā ſimulauit. Tandē
ſe filiū peperiſſe mētitur et per totū regnum fama
hec celebris diuulgat. Princeps ꝓ ſuſcepta ſobo=
le vehemēter exultauit: et ingenti gaudio plebs le
tatur. Ipm̄ igitur ſecundū magnificentiā regiam
regina educari fecit. Non poſt multū vero tempo=
ris regina de rege concepit: et ſuo tempore filium
parturiuit. Cum aūt pueri aliquātulū iam creuiſ=
ſent adinuicē ſepius colludebāt: et puerum regiū
iudas crebris moleſtijs et iniurijs moleſtabat et
ad fletū ſepius ꝓuocabat. Regina aūt hoc mole=
ſte ferēs: et iudā ad ſe non ꝑtinere ſciens ipm̄ cre=
brius verberabat: ſed nec ſic a moleſtia pueri deſi
ſtebat. Tandem res panditur et iudas nō verus

De ſancto mathia apl'o

regine filius: ſꝫ inuētus fuiſſe aperiſ. Quod iudas vt cōperit vehemēter erubuit. et fratrē ſuū putatiuū filiū regis latenter occidit. Ob hoc capitalem ſentenciā timēs: cuꝫ tributarijs in iheruſalē aufugit. ſeqꝫ curie pilati tunc preſidis mancipauit. Et quoniā res ſimiles ſibi ſunt habiles: pilat⁹ iudam ſuis moribus inuenit congruere: et ideo cepit ipm valde carū habere. Uniuerſe igiſ curie pilati iudas preficiſ. et ad eius nutum omīa diſponūtur. Quadā igiſ die pilatus de palacio ſuo in quoddaꝫ pomeriū aſpiciens illoꝝ pomorū tanto deſiderio capt⁹ eſt: vt pene deficere videreſ. Erat aūt illud pomeriū ruben patris iude. Sed nec iudas patrē neqꝫ ruben filiū agnoſcebat. quia et ruben ipm in marinis fluctib⁹ periſſe putabat: et iudas quis pater aut q̄ patria ſua fuerit penitus ignorabat. Pilatus itaqꝫ accerſito iuda ait. Tāto illoꝝ fructuuꝫ captus ſuꝫ deſiderio φ ſi his fruſtrat⁹ fuero: ſpiritū exalabo. Concitus igitur iudas in pomeriuꝫ inſilijt. et velocius mala carpit. Interea ruben venit et iudam mala ſua carpenteꝫ inuenit. Fortiter igiſ ambo cōtendunt: et iurgia ſupaddūt. Poſt iurgia ſurgūt ad verbera: et mutuis ſe iniurijs affecerut. Tandem iudas ruben in ea parte qua ceruix collo cōnectitur lapide percuſſit: pariter et occidit. Poma igitur ſuſtulit: et pilato quid acciderit enarrauit. Jam die inclināte: et nocte ſuperueniente ruben mortuus inueniſ: et ſubitanea morte ꝓuentus eſſe putatur Tūc pilatus omēs facultates ruben iude tradidit: et cyboreā vxorem ruben in coniugem ei dedit. Quadam igitur die dum cyborea grauiter ſuſpiraret: et iudas vir eius q̄d haberet diligēter interrogaret: illa reſpōdit. Heu infeliciſſima ſum omniū feminaꝝ: q̄a infantulū meuꝫ marinis fluctibus immerſi: et virū meuꝫ morte preuentū inueni ſed ex dolori miſere pilatus addidit dolorē qui me meſtiſſimā nuptui tradidit: et inuitiſſimā tibi in cōiugium copulauit. Cunqꝫ illa omīa de illo infantulo enarraſſet: et iudas illa que ſibi acciderant retuliſſet inuentū eſt φ iudas matrē ſuam in vxorē duxerit: et φ patrē ſuuꝫ occiderit. Penitentia igitur ductus ſuadēte cyborea: dñm noſtrū iheſum xp̄m adijt: et ſuorū delictoꝝ veniā implorauit. Hucuſqꝫ in predicta hyſtoria apocriſa legitur que vtrum recitanda ſit: lectoris arbitrio relinquaſ: licet ſit potius relinquēda quā aſſerenda. ¶ Dominus autē ſuū eum fecit diſcipulū: et de diſcipulo in ſuuꝫ elegit apoſtolū. Qui adeo ſibi familiaris extitit et dilectus: vt eū faceret ſuū procuratorē: quē poſtmodum ptulit ſuū ꝓditorē. Portabat eñ loculos et ea que xp̄o dabantur furabatur. Dolēs vero tempore dñice paſſionis φ vnguentū quod tricentos denarios valebat nō fuerat venditū: vt illos etiaꝫ denarios furareſ abijt: ⁊ dñm .xxx. denarijs vēdidit: quoꝝ vnuſquiſqꝫ valebat decē denarios vluales: et ita damnū trecētoꝝ denarioꝝ recompenſauit. Uel vt quidā aiunt: omniū que chriſto dabanſ decimā partem furabatur: et ideo pro decima pte quā in vnguento amiſerat. ſcꝫ pro .xxx. denarijs dñm vendidit. Quos tamē penitentia ductus retulit: et abiens laqueo ſe ſuſpendit et ſuſpēſus crepuit medius: et diffuſa ſunt viſcera ei⁹. In hoc aūt delatū eſt ori: ne p os effunderetur. Nō eñ dignū erat: vt os tam viliter inquinaretur: q̄d tam glorioſuꝫ os: ſcꝫ xp̄i cōtigerat. Dignū etiā erat vt viſcera que ꝓditionē conceperāt rupta caderent: et guttur a quo vox ꝓditionis exierat laqueo artaretur. In aere etiaꝫ interijt vt qui angelos in celo et homines in terra offenderat ab angelorum: et hominū regione ſepararetur: et in aere cuꝫ demonibus ſociaretur.

¶ Cū igitur inter aſcenſionē et penthecoſten apoſtoli in cenaculo ſimul eſſent. vidēs petr⁹ φ numerus .xij. apoſtoloꝝ erat imminutus: quos tamē dñs in hoc numero elegerat vt fidem trinitatis in quatuor mūdi partib⁹ predicarent: ſurrexit in medio fratrū dicens. Uiri fratres oportet vt aliquē loco iude ſubſtituam⁹: qui teſteſ nobiſcū reſurrectionem xp̄i: quia dñs dixit nobis. Eritis michi teſtes in iheruſalē: et in omni iudea et ſamaria: et vſqꝫ ad vltimū terre. Et quia teſtis non niſi de his que vidit debet teſtimoniū ferre. eligendus eſt vnus ex his viris: qui nobiſcū ſemp fuerūt: et dñi miracula viderunt. et eius doctrinā audierunt. Et ſtatuerunt duos de ſeptuaginta duobus diſcipulis: ſcꝫ ioſeph qui cognominat⁹ eſt iuſtus ꝓ ſanctitate ſua q̄ fuit frater iacobi alphei. et mathiā de cuius laude ſubticetur: quia ſufficit ei ꝓ laude φ in apoſtolū eſt electus. et orantes dixerunt. Tu dñe qui noſti corda omniū oſtende queꝫ elegeris ex his duobus accipe locū miniſterij hui⁹ et apoſtolat⁹ quē iudas amiſit. Et datis illis ſortibus cecidit ſors ſup mathiam: et annumeratus eſt cū vndecim apl'is. ¶ Et notandū φ exemplo hoc vt ait hieronim⁹: non eſt ſortibus vtēdū: quia priuilegia paucoꝝ cōmuneꝫ legem non faciūt. Rurſus etiā ſicut ait beda: donec veniret veritas figuram licuit obſeruare. Uera eñ hoſtia in paſſione fuit immolata: ſed in pēthecoſten cōſummata. Et ideo in electiōe mathie ſortib⁹ vſi ſunt: ne a lege diſcreparēt in qua ſumm⁹ ſacerdos ſorte querebaſ.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

De ſancto mathia apl'o

Poſt penthecoſten vero iam veritate propalata vij. dyacones nõ ſorte ſed diſcipulorũ electione et apoſtolorũ oratione. et manuũ impoſitione ordinati ſunt. Cuiuſmodi aũt he ſortes fuerint due ſanctorũ patruz extant ſentencie. Hieronimus eñ et beda volũt ꝙ he ſortes tales fuerunt: quales ille quarũ in veteri lege creberrim⁹ vſus erat. Dyoniſius aũt qui fuit pauli diſcipulus arreligioſuz extiſtimat hoc arbitrari aſſerẽs ſibi videri ꝙ illa ſors nichil aliud fuerit niſi quidã ſplendor et radius diuinitus ſup mathiam emiſſus per quẽ ipſe oſtẽdebatur in apoſtolũ aſſumendus. Ait eñ ſic in libro eccleſiaſtice hierarchie. De diuina aũt ſorte q̃ ſup mathiam diuinitus cecidit. alij quidẽ alia dixerũt nõ religioſe ſicut arbitror: meã autẽ et ipſe intentionẽ dicam. videtur eñ michi eloquia ſortem nominare thearticũ quoddã donũ: demonſtrans illi theartico choro a diuina electione ſuſceptum. Hic igitur mathias apoſtolus iudeaz in ſortem accepit et ꝑdicationi ibidẽ inſiſtẽs et multa miracula faciens in pace quieuit. Jn nonnullis vero codicibus legitur ꝙ patibulũ crucis pertulit: et tali martirio coronatus celos aſcendit. Huius corpus rome in eccleſia ſancte marie maioris ſub lapide porfireti ee ſepultũ eſſe dicit᷑: et ibidẽ caput eius populo demonſtrat᷑. D In quadã vero legẽda que treueris inuenit᷑ ſic inter cetera legit᷑. Mathias de tribu iuda et ciuitate bethleẽ: illuſtri ꝓſapia oriundus fuit. Qui litteris traditus oẽm in breui legis et prophetaꝝ ſcientiã apprehẽdit. Laſciuiã quoq; abhorrens: pueriles ãnos morũ maturitate vincebat. Jnformabat᷑ quoq; eius animus ad virtutem vt eſſet ad intelligentiã habilis: ad miſericordiã facilis in proſperis non elatus. in aduerſis conſtans et intrepidus. Satagebat vt qđ iuſſu preceperat opere compleret et oris doctrinã manuũ opatiõe mõſtraret. Hic cũ per iudeã predicaret cecos illuminabat: leproſos mũdabat: demones expellebat claudis greſſum: ſurdis auditũ: mortuis vitã reſtituebat. Qui cũ corã pontifice accuſaret᷑ in multis. reſpõdit. De obiectis que crimina dicitis nõ oportet me multa dicere: qm̃ chriſtianũ eſſe non eſt criminis: ſed glorie. Cui pontifex. Si tibi dant᷑ inducie vis penitere? Et ille. Abſit vt a veritate quã ſemel inueni: ꝑ apoſtaſiaz digrediar. Jgit᷑ mathias in lege erat doctiſſimus. corde mũdus: animo prudens: in ſoluẽdis queſtionib⁹ ſacre ſcripture acutus: in cõcilio ꝓuidus: in ſermocinatione expeditus. Qui cũ verbũ dei ꝑ iudeaz predicaret multos ſignis et ꝓdigijs cõuertebat. Unde iudei inuidẽtes ipm̃ in cõcilio ſtatuerũt. Duo ergo falſi teſtes qui ipm̃ accuſauerant: primo in ipm̃ lapides miſerunt: quos lapides in teſtimoniũ illis ſecum pecijt ſepeliri. Qui dũ lapidaret᷑ ſecuri more romano ꝑcutit᷑: et extẽſis in celũ manibus ſpiritũ dño reddidit. Et ſubditur ibidẽ. Cuius corpus de iudea romam: et inde treuerim eſt tranſlatum. E Jn quadã vero alia legẽda legitur. ꝙ dũ mathias in macedoniã aduenisſet: et fidem chriſti predicaret. quandã potionẽ toxicataz q̃ viſu cũctos priuabat ſibi dederũt. quã in nomie xp̄i bibit et nullã leſionem incurrit. Et cũ illa potione pluſq̃. ccl. excecaſſent. ille ſingulis manũ imponens: omẽs illuminauit. Dyabolus aũt in ſimilitudine infantis eis apparẽs: ſuaſit vt mathiã occiderent qui eorꝫ cultuz euacuaret. Et cum ipſe in medio eorũ conſiſteret. tribus tamen diebus eum querẽtes minime inuenerunt. Tercia autẽ die ſe eis manifeſtans dixit. Ego ſum. Quẽ manibus poſt tergũ ligatis. et fune collo ipoſito crudeliter afflixerũt: et ſic in carcere recluſerũt. Ubi demones apparẽtes dẽtib⁹ in eum fremebãt: ſed appropinquare nõ poterant. Dñs autẽ cum multo lumine ad eum veniẽs ipm̃ de terra leuauit: et vincula ſoluẽs: et dulciter confortans: hoſtiũ aperuit. Qui egreſſus verbum dñi ꝑdicauit. Dum aũt quidã obſtinati ꝑſiſterent dixit eis. Denũtio vobis ꝙ viui in infernũ deſcendetis. Morꝫ terra ſe aperuit et cũctos illos deglutiuit. Reliqui vero ad dñm ſunt conuerſi.

De ſancto Gregorio xlvi A